

VERGİ HUKUKU VE SAKATLAR: BAZI GÖZLEMLER*

Yrd. Doç. Dr. Hakan ÜZELTÜRK**

I- GİRİŞ

Konu ile ilgili Anayasa ve Vergi Kanunları gibi temel metinlerde sakatlar ifadesi kullanıldığından bu yazıda da aynı kelime tercih edilmiştir. Sakat terimi arapça olup sıfat olarak “bedende bir eksikliği olan” anlamına gelmekte⁽¹⁾, dolayısıyla kelime anlamı olarak zihinsel, ruhsal ve duygusal özürlü olarak belirtilen kişileri⁽³⁾ kapsamamaktadır. Bazı metinlerde geçen ma’lul kelimesi de arapça kökenli olup sıfat olarak hastalıklı, sakat anlamına gelir⁽³⁾.

Bununla birlikte, çeşitli düzenlemelerde ve metinlerde engelliler ve özürlüler terimleri de yalnız başlarına veya beraber kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında İngilizcede kullanılan *disabled* kelimesini de gözönünde bulundurursak sakat olmayan fakat örneğin yaşlılık gibi bazı farklı sebeplerle hareket yeteneğinde veya bazı işleri yapma açısından tek başına hareket etme konusunda yetersizlikleri olabilen kişilerin de konumuz kapsamında anlaşılması gerekmektedir. Bu durumda engelli kelimesi sakat teriminden biraz daha geniş bir anlam ifade eder görünmesine rağmen kulağa hoş gelmemektedir. Özürlü terimi de insan olma özelliğinin doğal sonuçlarından birisi olan bu durum hakkında bir hata anlamı verir görünmektedir. Dolayısıyla, belirtilen bütün durumları tam olarak içinde barındıran bir terim bulunmamaktadır. Bu nedenle şimdilik toplumda yerleşmiş bulunan sakat kelimesini sözlük anlamı dışına çıkararak daha geniş yorum-

---

* 30 Kasım - 1 Aralık 2001 tarihleri arasında Galatasaray Üniversitesi tarafından düzenlenen “Mülki ve Mahalli İdarelerin Sosyal Hizmet Kapasitesinin Artırılması, Engelliler ve Hukuk” konulu Toplantıda sunulan tebliğ.

** Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

(1) *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, Bilgi Yayınevi, Ankara-1985.

(2) 17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’na, 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (RG: 6.6.1997 / 23011) ile eklenen ek 37. maddede geçen ifade.

(3) *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, Bilgi Yayınevi, Ankara-1985.

layarak kullanmak mümkün olabilir.

Bahsedilen terimlerin kullanılmasında yeknesaklık bulunmamaktadır. Bazı kaynaklarda malul ve özürlü⁽⁴⁾, bazı kaynaklarda malul ve sakat⁽⁵⁾, bazılarında ise sakat, engelli ve özürlü ifadelerinin her üçü de geçmekte⁽⁶⁾, İş Kanunu'nda ise sakat ve özürlü ifadesi kullanılmaktadır. Ayrıca Türkiye Sakatlar Konfederasyonu, Sakatlar Haftası, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Özürlü Kimlik Kartı gibi bazı ifadeler mevcuttur. Dokrinde de vergilerle ilgili bazı kaynaklarda sakatlık indirimi ve özürlü kişi indirimi olarak ikili bir ayırım yapılmasına rağmen bu sadece kanun değişikliğinde kullanılan farklı terimden kaynaklanmakta, uygulanacak hükümler ve amaç açısından bu ayırımı yapmayı gerektirecek bir farklılık getirmemektedir⁽⁷⁾.

Birleşmiş Milletler'in 1975 tarihli Bildirisi'nde de (Declaration on the Rights of Disabled Persons)⁽⁸⁾, *disabled person* olarak kullanılan terimin, fiziki veya zihinsel yeteneklerinde doğuştan veya sonradan meydana gelen yoksunlukların sonucu olarak, kısmen veya tamamen, kendi başına normal bireysel ve/veya sosyal yaşama katılamayan kişileri ifade ettiği belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere, kullanılan terimlerin hem şekil hem de içerik yönünden farklılıkları vardır. Bu karmaşıklığın giderilmesi gerekmektedir. Özellikle kapsam problemi daha önemlidir.

Ülkemizde sakatların sayısı tam olarak bilinmemektedir. Bir ifadeye göre bu sayı 7.5 milyon civarında olup, nüfusumuzun % 12'sini oluşturmaktadır⁽⁹⁾. Bunlardan 1.5 milyonu çocuktur. Belirtilen 7.5 milyon sakat sayısının içinde 2.230.000 kişi konuşma, 1.275.000 kişi eğitilebilir zeka geriliği, 127.000 kişi görme, 382.000 kişi işitme, 892.000 kişi ortopedik, 637.000 kişi sürekli hastalık problemi sahibidir.

II- Anayasal İlkeler

Birleşmiş Milletler Bildirisi'ne baktığımızda konumuzla ilgili kişilerin hakları hususunda şu ifadeler karşımıza çıkmaktadır:

---

(4) Dünya Gazetesi, 22.6.2001.

(5) Gümrük Genel Tebliği Seri No. 9.

(6) Devlet Bakanı Şuayip Üşenmez'in Sakatlar Haftası dolayısıyla yaptığı konuşma, *Dünya*, 10.5.2001.

(7) Abdurrahman Akdoğan, *Türk Vergi Sistemi*, Ankara-2000, s.158-159.

(8) General Assembly Resolution 3447 (XXX), 9.12. 1975.

(9) Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanı Mehmet Özer'in açıklamaları, *Hürriyet*, 1.12.2001.

- "...doğuştan sahip oldukları insanlık onurlarına saygı gösterilmesini hakkına sahiptir."

- "...aynı yaştaki vatandaşlar ile aynı temel haklara sahiptir; bu hakların başında ve hepsinden önce, mümkün olduğu kadar normal ve tam bir insan gibi nezih bir hayat yaşama hakkı gelir."

- "...diğer insanlarla aynı kişisel ve siyasi haklara sahiptir..."

- "...ekonomik ve sosyal güvenlik ile yaşamalarını nezih bir düzeyde sürdürme hakkına sahiptir."

Bu ifadeler karşısında sakatlar ile diğer kişiler arasında eşitlik ve hakların kullanılması konuları ülkemizde ne şekilde düzenlenmiştir sorusunun cevabı için öncelikle anayasal hükümlere bakmak gerekmektedir.

1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'ndaki⁽¹⁰⁾ sakatlar ile ilgili olabilecek hükümlere baktığımızda çeşitli maddeler karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birinci kısımda yer alan Genel Esaslar ve ikinci kısımda yer alan Temel Haklar ve Ödevler'in Genel Hükümler başlıkları altında yer alanlar şunlardır:

Başlangıç: "...Her Türk vatandaşının bu Anayasa'daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu..."

Madde 2: "Türkiye Cumhuriyeti... insan haklarına saygılı... sosyal bir hukuk devletidir."

Madde 5: "Devletin temel amaç ve görevleri... kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

Madde 10: "Herkes...ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz."

Madde 12: "Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir..."

---

(10) Kanun No. 2709, Kabul Tarihi: 7.11.1982.

Madde 13: “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.⁽¹¹⁾”

Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler başlığı altında 61. maddede yer alan düzenlemeye göre ise “...Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır...”.

Sosyal ve ekonomik hakların sınırı ile ilgili 65. maddeye 4709 sayılı Kanun ile getirilen değişiklik kapsamında “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir”.

Vergi ile ilgili temel düzenleme ise 73. maddede yer almaktadır. Buna göre: “Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır...”.

Bu düzenlemeler çerçevesinde sakatların da herkes tabirinin içinde yer alan kişiler olduğu ve anayasada belirtilen ilgili haklardan tam olarak yararlanacakları konusunda hiç şüphe yoktur. Burada sakatların herkes tabirinin içinde yer almaları, bu haklardan faydalanmaları hususunda bazı zorluklar veya olumsuzluklar getirebilir. Çünkü durumları gereği üzerlerine düşen çeşitli yükümlülükleri tam olarak yapamamaları sebebiyle eşitlik ilkesinde problemler olabilecektir.

Belirtilen sebeple burada bir ayırım yapmak gerekmektedir. Bazı haklar, özgürlükler ve yükümlülükler belirli kişilere tanınmıştır⁽¹²⁾. Pozitif ayırımıcılık denilen terim, özel durumları sebebi ile belirli kişiler lehine getirilen istisnaları belirtmektedir. Örneğin yaşlılarla veya kadınlarla ilgili bazı düzenlemeler bu kapsam içinde değerlendirilebilir⁽¹³⁾. Bu durumda eşitlik ilkesine aykırı bir durum sözkonusu olmamakta, özellikle bu tür bir uygulama ile eşitlik ilkesine hizmet edilmektedir.

---

(11) Kanun No. 4709, RG. 17.10.2001/24556(Mükerrer).

(12) Bülent Tanör - Necmi Yüzbaşıoğlu, 1982 *Anayasası'na Göre Türk Anayasa Hukuku*, İstanbul-2001, s.160.

Kanunlarında herkes için aynı olmayan hükümler taşıması mümkündür. Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik şekli hukuki eşitliktir. İlgili kanunların içeriğinin de araştırılması, dolayısıyla maddi hukuki eşitliğin de ihlal edilip edilmediğinin de tespit edilmesi gereklidir⁽¹⁴⁾. Anayasa Mahkemesi'ne göre, "Anayasa'da öngörülen eşitlik... herkesin aynı hak ve yükümlülükler sahibi olması anlamında değildir. Eşitlik her yönüyle aynı hukuki durumda olanlar arasında söz konusudur. Hukuk felsefesine girmiş bir deyimle 'eşitlerin eşitliği' anlamındadır. Farklı durumda olanlara, farklı kurallar uygulanması, yani 'eşit olmayanların eşitsizliği' eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaz"⁽¹⁵⁾.

Anayasa Mahkemesi denetimlerinde haklı neden kriterinine dayanmaktadır. Eğer bazı kişilerin farklı kurallara tabi tutulmalarında haklı neden söz konusuysa artık eşitlik ilkesinin ihlalinden bahsedilemez⁽¹⁶⁾. Bu durumda farklı uygulamalar mümkün olabilecektir⁽¹⁷⁾. İçeriği somut olaylara bağlı olarak değişebilecek haklı neden kriteri konusunda Anayasa Mahkemesi gereklilik, zorunluluk, işin özelliklerine ve ereklerine uygunluk, dengeli ve makul görülebilecek ölçüler ve adaletli ve eşit ölçüler ifadelerini kullanmaktadır⁽¹⁸⁾. Sakatlarla ilgili düzenlemelerde haklı neden kriterinin varlığının tayini zor olmayacaktır. Bu durumda bu kişiler lehine düzenlemelerin eşitsizliğe sebep olduğu iddiası da destek bulmayacaktır.

Keza yukarıda vergilerle ilgili hükümler açısından baktığımızda, herkes ibaresi ile getirilen genellik ilkesinin yanında vergi adaletinin gerçekleştirilmesi amacıyla eşitlik ilkesi de gözetilmektedir. Eşitlik ilkesi yatay ve dikey adaleti gerçekleştirmek amacıyla kendi içinde ayrılmaktadır. Vergilendirme açısından benzer durumda olanların aynı hükümlere tabi tutulmaları ile yatay adalet, farklı durumda olanların farklı hükümlere tabi tutulmaları ile dikey adalet gerçekleştirilmektedir. Dikey adalet kavramında ön plana çıkan husus ise sosyal devlet anlayışıdır⁽¹⁹⁾.

---

(13) Diğer örnekler konusunda 1982 Anayasası'nın Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler bölümüne bakılabilir.

(14) Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara-1998, s. 113.

(15) Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 27.9.1988, E.1988/7, K. 1988/27, *AMKD* (24), s. 421.

(16) Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 28.4.1983, E.1981/13, K. 1983/8, *AMKD* (20), s. 52.

(17) Anayasa Mahkemesi Kararı, T. 11.12.1986, E.1985/11, K. 1986/29, *AMKD* (22), s.460.

(18) Özbudun, op. cit., s. 114.

(19) Mualla Öncel-Ahmet Kumrulu-Nami Çağan, *Vergi Hukuku*, Ankara-2001, s. 41.

III- Vergi Düzenlemeleri

Sakatların da vergi mevzuatı açısından diğer kişiler gibi hak ve ödevleri sözkonusudur. Vergi ehliyetine sahip her birey gibi sakatlar da vergiyi doğuran olayla bağlantı kurmaları halinde kanunlarda belirtilen vergi ödevlerini yerine getireceklerdir. Bunları kendileri yerine getirebilecekleri gibi kanuni veya iradi temsilcileri vasıtasıyla da yerine getirebileceklerdir⁽²⁰⁾. Sakatlar konusunda vergi mevzuatı içindeki en önemli düzenleme Gelir Vergisi Kanunu içinde yer almaktadır⁽²¹⁾. Daha önce sadece ücretlilerin yararlandığı sakatlık indirimi imkanından, daha sonra 4369 sayılı Kanun'la⁽²²⁾ getirilen düzenlemeler altında 1.1.1999 tarihinden itibaren yararlanacak bazı diğer kişiler de eklenmiştir. Bunlar:

- Hizmet erbabının bakmakla yükümlü olduğu sakat kişiler,
- Serbest meslek erbabı olarak çalışan sakat kişiler,
- Serbest meslek erbabının bakmakla yükümlü olduğu sakat kişiler,
- Basit usulde vergilendirilen sakatlardan tacir ve ücretli konumunda olmaksızın, imalat, tamirat ve küçük sanat işleriyle uğraşan sakat kişilerden marangoz, tamirci, terzi olarak çalışan esnaf ve sanatkarlar bu indirimden faydalanabileceklerdir.

Sakatlık indiriminin uygulamasına baktığımızda şu tesbitleri yapabiliriz:

- Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybedenler 1. derece sakat sayılırlar. Özel indirim tutarının 8 katı sakatlık indirimi yapılır.
- Çalışma gücünün asgari % 60'ını kaybedenler 2. derece sakat sayılırlar. Özel indirim tutarının 4 katı sakatlık indirimi yapılır.
- Çalışma gücünün asgari % 40'ını kaybedenler 3. derece sakat sayılırlar. Özel indirim tutarının 2 katı sakatlık indirimi yapılır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 31. maddesine göre sakatlık derecelerine göre tespit edilecek indirimler, özel indirime eklenmek suretiyle indirime tabi olacaktır. Özel indirim miktarları 2001 yılı için yıllık 262.800.000.-, kalkınmada öncelikli yörelerde⁽²³⁾ 367.200.000 olarak belirlenmiştir⁽²⁴⁾.

(20) Bakınız, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, m.10 ve 94. (RG: 10.1.1961/10703).

(21) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, madde 31. (RG: 6.1.1961/10700).

(22) RG: 29.7.1998/23417 Mükerrer.

(23) Adıyaman, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli, Van olarak belirlenmiştir.

(24) Bakanlar Kurulu Kararı'na Ek Liste, 30.11.2000, 2000/1689, RG: 8.12.2000.

<u>Sakatlık indirim tablosu</u>	<u>normal yöreler</u>	<u>öncelikli yöreler</u>
Birinci derece sakat olanlarda	2.102.400.000.- TL	2.937.600.000.- TL
İkinci derece sakat olanlarda	1.051.200.000.- TL	1.468.800.000.- TL
Üçüncü derece sakat olanlarda	525.600.000.- TL	734.400.000.- TL

Malul ve sakatlar için özel olarak imal edilmiş binek otomobillerinden motor silindir hacmi 1600 cc'ye (dahil) kadar olanlar (arazi taşıtları hariç) gümrük vergisinden muaf tutulacaktır⁽²⁵⁾. Araçların nitelikleri ve kullanıcıları Tebliğ'de ayrıntılı olarak yer almıştır.

Katma Değer Vergisi Kanunu'nda⁽²⁶⁾ ise sakatlar için getirilmiş çeşitli muafiyetler sözkonusudur. Örneğin, oranlarla ilgili 28.madde ile ilgili III sayılı listedeki mal teslimleri açısından binek otomobillerle ilgili olan ve yukarıda da gümrük vergileri açısından belirtilen durumda olan hususta muafiyet getirilmiştir. Ayrıca sosyal amaçlı istisnalardan sakat bakımevleri işletmek ve yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetler de 17. madde çerçevesinde istisna kapsamındadır.

IV- Birleşik Krallık ve İrlanda Örnekleri

Birleşik Krallık'da da sakat kişiler için vergi indirimi sistemi geçerlidir⁽²⁷⁾. Amaç bu kişilerin iş imkanları yönünden daha fazla zorlanmaları ve çalışmak için daha fazla masraf yapmaları dolayısıyla kendilerine devletin yardım etmesidir⁽²⁸⁾. Bu kapsamda daha önce vergi sisteminde DWA⁽²⁹⁾ olarak yer alan mekanizma 5.10.1999 tarihinden itibaren yerini DPTC'ye⁽³⁰⁾ bırakmıştır. Ayrıca Ekim-2000 tarihinden itibaren çalışma esnasında sakat kalanlar için getirilmiş DPTCFT⁽³¹⁾ bulunmaktadır. Bu vergi avantajlarından yararlanmak için bazı şartlar gerekmektedir. Buna göre:

- Haftada en az 16 saat çalışmak,
- Birleşik Krallık'da ikamet etmek ve çalışma hakkı bulunmak,

(25) 9 Seri Numaralı Gümrük Genel Tebliği, RG: 22.6.2001/24440.

(26) 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, RG: 2.11.1984/18563.

(27) Bu konuda ayrıntılı bilgi için Birleşik Krallık Gelirler İdaresinin web sayfalarına bakılabilir.

(28) Dawid W. Williams-Geoffrey Morse, *Davies - Principles of Tax Law*, Sweet&Maxwell, London-2000, s.186.

(29) Disability Working Allowance.

(30) Disabled Person's Tax Credit.

(31) Disabled Person's Tax Credit Fast Track.

- Tasarruflarının £16.000 veya daha düşük olması,
- Gerekli olan çeşitli şartlardan bir tanesine sahip olmak.

Bu sistemin uygulanmasında çeşitli farklılıklar mevcuttur. Örneğin:

- normal temel vergi indirim miktarı £56.05 olup, çiftler ve tek kişilik aileler için £86.25 olmaktadır,

- bazı kişiler için attırılmış oranlar sözkonusudur, £11.05 veya çiftler ve tek kişilik aileler için £16.00'luk vergi indirimi,

- haftalık 30 saatten fazla çalışanlar için £11.45, yaşları 0-15 arası her çocuk için £26, 16-18 arası olanlar için £26.75 vergi indirimi,

- her bir sakat çocuk için ek £30.00, veya daha ağır sakatlığı olanların herbiri için £41.05'a kadar miktarı attırmak,

- Bir çocuk için £100'a kadar olmak üzere çocuklarla ilgili harcamaların % 70'i ve iki veya daha fazla çocuk için £150'a kadar vergi indirimi.

Eğer ailenin geliri vergilerden ve sigorta ödenmesinden sonra haftalık £92.90'un üzerinde ise, bu miktarın üzerindeki kısma isabet eden her £1'dan 55 pence indirim yapılacaktır. Tek kişi için sınır £72.25'dur.

Normal olarak DPTC indirimi 26 hafta süren bu mekanizma ile ilgili bazı temel özellikler şu şekilde belirlenebilir:

- 30 Nisan 2001 itibarıyla bu sistemden yararlananların sayısı 29.201'dir.

- Sayısı 18.391 olan tek kişiler ve tek kişilik aileler haftalık ortalama £61.64, sayıları 10.810 kişiye ulaşan çiftler ise haftada ortalama £92.13 almaktadırlar. Ortalama miktar ise haftalık £72.93'dür.

- Bu sistemden faydalananların % 46'sı çocuk sahibidir. Bunların haftalık yararlandıkları miktar £108.75'dur. Çocuğu olmayanlarda ise bu miktar £42.60'dur.

- Ekim 1999 - Nisan 2001 arasında bu sistemden yararlanan toplam kişi sayısı 83.538'dir.

- Aynı süre zarfında 16.274 kişi de çeşitli sebeplerden dolayı şartları gerçekleştiremediklerinden bu sisteme dahil olamamışlardır.

Bunun dışında Gelir Vergisi Kanunu'nun 265. maddesinde görmeyen kişilerle ilgili kayıtlı olmak şartıyla bir indirim sözkonusudur⁽³²⁾.

---

(32) ICTA 1988, S. 265.

İrlanda'da da vergi kanunlarında da sakatlarla ilgili olabilecek çeşitli indirimler sözkonusudur⁽³³⁾. Örneğin muhtaç çocuk indiriminde 2000-2001 yılı için £1.600 tutarında bir indirim sözkonusudur. Bunun için gereken şart bu durumun kalıcı olmasıdır. Bu duruma yol açan hastalıklar ise körlük, sağırlık, down sendromu, spastik felç, sistik fibrosis, spina bifida, (vertain) şizofreni ve akut otizm'dir⁽³⁴⁾.

Ayrıca, Birleşik Krallık siteminde olduğu gibi görmeyenler için indirim sözkonusudur⁽³⁵⁾. Bu miktar £3.000'dur. Karı-koca'nın ikisi de görmüyorsa bu miktar £6.000'dir.

Bunun dışında kişiler bakmakla yükümlü oldukları bazı kimseler için indirimler hakedebilirler⁽³⁶⁾. Miktar 2000-2001 için £220'dur. Bu kişiler yaşlılık veya kendi kendine yetememe nedeniyle muhtaç olanlar ile bu şartlar aranmadan kendinin veya eşinin dul annesidir⁽³⁷⁾.

V- SONUÇ SORULARI

-Terimler arasındaki karmaşa giderilecek mi? Mevcut terimlerdeki kapsam konusunda bir çalışma yapılıyor mu?

- Sakatlar ve sakatlıklar ile ilgili bütün hükümler biraraya getirilecek mi? Bu konuda devlet ile bu konuda çalışan kurumlar arasında ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

- Vergi kanunlarında sakatlarla ilgili bu kadar az ve yetersiz düzenleme olmasının sebebi araştırıldı mı? Sakatlarla ilgili düzenlemelerin temel olarak vergi kanunları bünyesinde toplanması düşünülüyor mu?

- Devlet, Anayasa'nın 61. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek için, Anayasa'nın 65. maddesine başvurmadan, neler yapmaktadır?

---

(33) TCA 1997, S. 465.

(34) Revenue Leaflet, IT18(1995).

(35) TCA 1997, S. 468.

(36) TCA 1997, S. 466.

(37) Bu konuda bakınız, Kieran Corrigan, *Revenue Law*, Volume-I, Sweet&Maxwell, Dublin-2000, s. 583 vd.

